22765 - SABAH VE AKŞAM ZİKİRLERİ İÇİN BELİRLİ BİR VAKİT VAR MIDIR?

Soru

Sabah ve akşam zikirleri için belirli bir vakit var mıdır? Eğer bu zikirler için belirli bir vakit varsa, bir kimse, vakti çıktıktan sonra bu zikirleri hatırlarsa onları söyleyebilir mi?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Doğru olan sabah ve akşam zikirleri için belirli bir vaktin tayin edilmiş olmasıdır. Birçok nebevî hadiste vaktin belirtilmesi,bunu göstermektedir.Çünkü Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den rivâyet olunan hadisler:

"Kim, sabahladığında şöyle şöyle derse..... Kim, akşamladığında şöyle şöyle derse ... " şeklinde gelmektedir.

Fakat âlimler, sabah ve akşam vaktinin ne zaman başladığının ve ne zaman sona erdiğinin tayini konusunda görüş ayrılığına düşmüşlerdir.

Âlimlerden kimisi, sabah zikirlerinin vaktinin fecrin doğuşundan sonra başladığı ve güneşin doğuşuyla sona erdiği görüşündedir.

Kimisi sabah zikirlerinin vaktinin, duhâ (kuşluk) vaktinin bitmesiyle sona erdiği görüşündedir. Fakat zikir için tercih edilen vakit, fecrin doğuşundan güneşin yükselmesine kadardır.

Akşam zikirlerine gelince, âlimlerden kimisi, ikindi vaktinden itibaren başladığı ve güneşin batışıyla sona erdiği görüşündedir.

Kimisi akşam zikirlerinin vaktinin gecenin üçte birlik bölümüne kadar sürdüğü görüşündedir.

Kimisi de akşam zikirlerinin başlangıcının, akşam namazından sonra başladığı görüşündedir.

Sanırım yukarıdaki görüşlerin doğruya en yakın olanı, kulun, fecir vaktinden güneşin doğuşuna kadar sabah zikirlerini getirmeye çalışması gerekir. Eğer vaktini kaçırır da güneş doğduktan sonraya kalırsa, Duhâ (kuşluk) namazının sonu olan öğle vaktinden önceki kısa bir süreye kadar bu zikirleri getirmesinde bir sakınca yoktur.

Akşam zikirlerini ise, ikindi vaktinden akşam vaktine kadar getirmelidir. Eğer vaktini kaçırırsa gecenin üçte birlik bölümüne kadar bu zikirleri getirebilir.Bu şekilde detayın delili, Kur'an-ı Kerim'de sabahın ilk vakti ile ikindiden akşam güneş batıncaya kadar olan sürede zikirlere teşvik eden âyetlerin olmasıdır.

Nitekim İbn-i Kayyim -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Allah Teâlâ buyurdu ki:

وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ سورة ق الآية: ٣٩

"(Ey Peygamber!) Sen, onların (yalanlayanların) söylediklerine sabret. Rabbine hamdederek güneşin doğuşundan önce (sabah namazını) ve güneşin batışından önce (ikindi namazını) O'nu tesbih et (namaz kıl)." (Kâf Sûresi: 39).

Bu, hadislerde gelenin açıklamasıdır: 'Kim, sabahladığında ve akşamladığında şöyle şöyle derse...'

Bundan kasıt; güneşin doğusundan ve batışından önceki vakittir. Bunun da yeri, sabah ile güneşin doğması arasındaki vakit ile ikindi ile akşam arasındaki vakittir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ سورة غافر الآية: ٥٥

"(Ey Peygamber! Sen, müşriklerin eziyetlerine) sabret. Şüphesiz Allah'ın va'di haktır. (O asla va'dinden dönmez.) Günahının bağışlanmasını iste. Akşam-sabah, (günün sonunda ve günün başında) Rabbine hamdederek O'nu tesbih et (tenzih et)."(Ğâfir/ Mü'min Sûresi: 55).

Âyette geçen 'el-İbkâr"; sabahın ilk vaktidir.'el-Aşiyy' ise, gündüzün son vaktidir.Bu zikirlerin yeri,

sabah namazı ile ikindi namazından sonradır." (el-Vâbilus-Sayyib" adlı kitaptan kısaltılarak alınmıştır. S. 200.

Ayrıca İbn-i Allân'ın; İmam Nevevî'nin "el-Ezkâr" adlı kitabının şerhine bakınız. c. 3, s: 74,75 ve 100.

Aynı şekilde gece söylenen zikirler de vardır.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

[مَنْ قَرَأَ بِالْآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ [رواه البخاري

"Kim, geceleyin (uykudan önce) Bakara sûresinin son iki âyetini (Âmene'r-Rasûlü) okursa, bu iki âyet onu her türlü kötülükten korur." (Buhârî, hadis no: 4008. Müslim; hadis no: 807).

Bilindiği gibi gece, akşam vakti ile başlar, fecrin doğuşuyla sona erer.

Bu sebeple her müslüman, belirli bir vakitle sınırlı olan zikirleri getirmelidir.Eğer zikri kaçırırsa, o zikrin kazası olur mu?

Sorusuna gelince, değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Zikirlerin kazasına gelince, unutur da getirmezse, ümit ederim ki (niyetinden dolayı) yapmış gibi ecir kazanmıştır."

Daha fazla bilgi için (11169) ve (3781) nolu soruların cevaplarına bakınız.